

ERTUĞRUL ŞEHİTLİĞİ

Ertuğrul Fırkateyninin 1890'da battığı Kaşinozaki burnu üzerinde bulunan ve kazazedelerin karaya çıktıklarında ilk ulaştıkları ve ilk tedavilerinin yapıldığı Kaşinozaki fenerinin yaklaşık 300 metre güney doğusunda, 1891 yılının Eylül ayında, kaza sonrasında bulunabilen şehitlerin gömüldükleri yerde ilk şehitlik abidesi olarak, üzerinde Japonca ve Türkçe Osma Paşa'nın misyonu ve kazayı anlatan bir metinle bir yazılıtaş dikilmiştir.

24 Temmuz 1924'te Lozan Antlaşması imzalanmasını müteakip, Japonya'nın Boğazlar Komisyonundaki temsilcisi Uçida Japonya'nın Türkiye'deki ilk Büyükelçisi olarak atandı. 7 Temmuz 1925'te Fuad Hulusi Togay Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk temsilcisi olarak Maslahatgüzar ünvanıyla Tokyo'ya gelirken, aynı yıl Kasım ayında Japonya da Ukiçi Obata'yı maslahatgüzar olarak Türkiye'ye atadı. 6 Ağustos 1928'de Maslahatgüzar Fuad Hulusi'nin katılımıyla Şehitlikte bir anma merasimi tertip edildi. Bu merasimden sonra şehitliğin restore edilmesi ve merasim anısına bir yazılıtaş dikilmesi, anma merasimlerinin de bundan sonra her on yılda bir tertip edilmesine karar verildi. Nitekim 5 Nisan 1929 tarihinde Şehitlik yeniden tanzim edildi ve yazılı taş dikilmesi vesilesiyle bir tören düzenlendi.

Türkiye'nin Japonya'daki ilk Büyükelçisi ise 7 Nisan 1929'da Tokyo'ya ulaşan Cevad Ezine olmuştur. Bu dönemde başta İmparator olmak üzere, Japonya'nın Türkiye ile dostluğa atfettiği önemin gözle görülür işaretleri olarak, bizzat İmparator 3 Haziran 1929'da Ertuğrul Şehitliğini ziyaret etmiş ve 13 Ocak 1931'de de İmparatorun kardeşi olan Prens Takamatsu Ankara'yı ziyaret etmiştir.

İmparator'un 1929'da şehitliği ziyaretinden sonra Şehitliğin bulunduğu Oşima adası ulusal park yapılmış, Japonya'daki Türkiye dostları tarafından düzenlenen anma merasimlerinden sonra, Türkiye iki ülke arasındaki dostluğun ebedi sembolü olan Ertuğrul şehitlerinin hatıralarına verdiği önemi somut bir şekilde ortaya koymak iradesini göstermiştir. Bu maksatla 1936 yılında Büyükelçi Hüsrev Gerede'ye gerekli kaynaklar gönderilerek Şehitlikte bir abide inşası için girişimler başlatılmıştır. 22 Ekim 1936'da abide ve yeni Şehitlik düzenleme çalışmasının temel atma töreni Büyükelçi Hüsrev Gerede'nin katılımıyla yapılmış, ve bir yıl sonra İmparatorun şehitliği ziyaret etmiş olduğu 3 Haziran'ın yıldönümünde düzenlenen bir törenle yeni Şehitlik açılmıştır.

Bu şekilde günümüzdeki haline ulaşan Şehitlik 762 metrekare dikdörtgen bir alan üzerinde kurulu olup, şehitliğe kuzeybatı kenarının ortasındaki 1.5 metre yüksekliğinde, soldakinde Türkçe, sağdakinde Japonca "Ertuğrul Şehitliği" ibaresi bulunan iki giriş sütunu arasından girilmektedir. Girişten güneydoğu istikametinde, alanın ortasındaki taş zeminli 20 metrelik bir tören yolunun sonunda, 10 metreye 10 metre ebatlarında kare kaidenin merkezinde kaideyle beraber 12.75 metre yüksekliğinde, tepesi piramit biçiminde bir dikilitaş olan şehitler abidesi yükselmektedir.

Abidenin 1.5 metre yükseklikteki kaidesinin merkez kısmında 9 metrekarelik bir kare oda biçiminde mezar odası bulunup ön cephesinde demir bir kapı bulunmaktadır. Oda, içeride kubbe tavanlı olup, kubbenin tepe noktasının yüksekliği oda zemininden 2.92 metredir. Oda içinde arka duvara yakın konumda 1 metre yüksekliğinde, eni 1.8 metre, boyu 0.9 metre olan dikdörtgen beyaz mermer bir sembol lahit bulunmaktadır. Esasen abidenin bulunduğu yer, kaza sonrasında bulunabilen ve tam sayı tespiti mümkün olmamakla beraber 212 şehidin naaşının Osman Paşa'yı çevreler şekilde gömüldüğü yerdir.

Bu mezar odasının üzerinde dikilitaş yükselmekte, dikilitaşın alınlığında Türk – Japon dostluğunu sembolize eden bir arma bulunmaktadır. Arma bir can simidi içinde gemi çıpası ve çıpanın solunda Türk bayrağı ile sağında Japon donanma sancağı şeklinde tasvir olunmuştur. Sütun kısmının üzerinde ise yukarıdan aşağı ve eski Japonca karakterlerle “*Türk Devleti Özel Elçisi Amiral Osman Ali* (Osman Ali ismi eski harflerle Türkçe yazılıdır) ve *Maiyetindeki 581 Ruhun Manevi İstirahatgahı**” ibaresi bulunmaktadır. (*Japonca ibarenin net bir Türkçe çevirisi mümkün olmamakla beraber “ruhların davet edilip anıldığı yer” anlamında bir ifade kullanılmıştır.)

Mezar odasının kapı bulunan cephesi hariç diğer üç dış cephesindeki mermer plakalarda abide hakkında açıklamalar yer almaktadır. Sağ ve sol cephelerde Türkçe açıklamalar bulunmaktadır. Sağ cephede bulunan plakada “*Tuğamiral Osman Komutasında Türkiye’ye dönen Ertuğrul Harp Gemisi 16/Eylül/1889da Kaşinozaki açıklarında fırtınadan batmış ve 540 sübay ve er boğulmuştur. Bu onurlu deniz şehitleri Oşima halkı tarafından toplanmış ve ünlerine işbu mezarlık kurulmuştur.*”, soldakinde ise “*Türk – Japon Tecim Kurumunun yardımı ile 5 /Nisan/1929da düzeltilen Ertuğrul Şehitliği 16/Mayıs/1937 de Tokyo Büyük Elçisi Hüsrev Gerede’nin aracılığı ve Wakayama ilinin koruması ile Türkiye Cumhuriyeti tarafından yenileştirilmiş, sağlıklarında kurdukları Türk – Japon Dostluğunu onurlu ölümlerle sonsuz yapan kutlu şehitler ününe bu anıt dikilmiştir*” ifadeleri yer almaktadır. Arka cephedeki Japonca açıklama ise sol cephedeki Türkçe açıklama ile aynıdır.

Şehitlik alanına girişte sol tarafta ise iki basamak görünümünde kaya kaide üzerinde 2 metre yüksekliğinde yekpare kayadan bir yazıt bulunmaktadır. Bu yazıt 1891 yılında şehitliğe ilk dikilen yazılıtaş olup, eski Japonca ile 949 karakterlik ve Ertuğrul’un misyonu, geçirdiği kaza, kurtarma çalışmaları ve yaralılara müdahale konularını, bir bakıma eski yazı ile yazılmış Osmanlıcanın günümüz Türkçesi ile olan farkı kadar günümüz Japoncasından farklı olan, tümüyle Çin karakterlerinden oluşan *Kanbun* üslubunda hazırlanmış teferruatlı bir metinden oluşmaktadır. Bu yazılıtaş, 1936 yılında yeniden düzenleme çalışması yapıldığında Şehitliğin ortasındaki yerinden alınarak bugünkü yerine nakledilmiştir.

Girişin sol tarafında iki yazılıtaş daha bulunmaktadır. Bunlardan içte yer alanı yaklaşık 2 metre yükseklikte koyu renk yekpare kayadan oluşan ve 5 Nisan 1929’da Türk – Japon Tecim Kurumu tarafından düzenlenen anma merasimi vesilesiyle dikilen bir yazılıtaş olup, üzerinde savaş öncesi çağdaş Japonca ile, 5 Ağustos 1928 tarihinde Maslahatgüzar Fuad Hulusi’nin katılımıyla Ertuğrul Şehitlerini anma merasimi tertip olunduğunu belirtir bir metin bulunmaktadır. Yine yaklaşık 2 metre boyunda yekpare kayadan olan diğer yazılıtaşta ise, 1891 yılında buraya ilk yazılıtaşın dikilmesi ve Şehitliğin tanzimi çalışmasına bağış yapan ve destek verenlerin isimleri yer almaktadır.

Bu şekilde günümüzdeki halini alan Ertuğrul Şehitliğinde günümüze dek düzenli olarak Türk ve Japon resmi erkanın katılımıyla anma törenleri düzenlenegelmiştir.

Bu bağlamda, 2008 yılında Japonya’ya resmi bir ziyaret gerçekleştiren ilk Türk Cumhurbaşkanı olan Sayın Abdullah Gül, Japonya programı çerçevesinde, Kuşimoto’yu ziyaret etmiş, Ertuğrul Şehitliğinde Sayın Cumhurbaşkanının katılımıyla büyük bir anma töreni yapılmıştır.